

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 57 0 Ps 128242 21 Rev
Dana, 08.03.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Gorjane Popadić, kao predsjednika vijeća, Biljane Majkić Marinković i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca B.T. a.d. B., kojeg zastupa punomoćnik M.Đ., advokat iz B., protiv tuženog N.S. d.o.o. B., Trgovina ..., kojeg zastupa punomoćnik P.B., advokat iz B., radi neosnovanog obogaćenja, vrijednost predmeta spora 91.500,00 KM, odlučujući o reviziji tužioca izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 128242 21 PŽ od 14.06.2021. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 08.03.2023. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tuženog za naknadu troškova za sastavljanje revizije u iznosu od 1.535.62 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 128242 19 Ps od 30.10.2020. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužioca kojim je tražio da se obaveže tuženi da mu na ime neosnovanog obogaćenja isplati iznos od 91.055,23 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 05.01.2015. godine do isplate uz naknadu troškova parničnog postupka.

Obavezan je tužilac da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.343,11 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 30.10.2020. godine do isplate, u roku od 30 dana od dana dostavljanja presude.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 128242 21 PŽ od 14.06.2021. godine, žalba tužioca je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijeni su zahtjevi parničnih stranaka za naknadu troškova žalbenog postupka.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužilac pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredbi parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se revizija usvoji i osporena presuda ukine ili preinači.

Tuženi je dao odgovor na reviziju u kojem tvrdi da revizija nije osnovana i predlaže da se odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da mu tuženi na ime neosnovanog obogaćenja isplati iznos od 91.055,23 KM, sa zakonskom zateznom kamatom.

Ocjenom provedenih dokaza utvrđene su slijedeće činjenice :

- da je pravni prednik tuženog M.M. d.o.o. B., podnio tužbu protiv B.T. a.d. B. (ovdje tužioca), radi isplate duga za isporučenu robu u iznosu od 147.833,66 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, po osnovu narudžbenice broj: ... od 17.06.2003. godine i računa broj: ...od 27.06.2003. godine i da je u tom predmetu Osnovni sud u Banjaluci donio presudu broj Ps-963/04 od 17.10.2005. godine, kojom je obavezan tuženi da N.S. d.o.o. (ovdje tuženom), na ime duga isplati iznos od 147.833,66 KM, sa obračunatom zateznom kamatom od 27.05.2003. godine, pa do konačne isplate, te da mu nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.862,00 KM, dok je odbijen zahtjev tužioca za isplatu zakonske zatezne kamate od 27.06.2003. godine, do 26.08.2003. godine;
- da je presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 011-0-Pž-07-000 059 od 11.10.2007. godine, žalba tuženog djelimično uvažena, označena presuda Osnovnog suda u Banjaluci preinačena u dijelu odluke o kamati, pa se nalaže tuženom da isplati tužiocu zakonsku zateznu kamatu na iznos glavnog duga, počev od 26.08.2003. godine, dok je u ostalom dijelu žalba tuženog odbijena, i prvostepena presuda u preostalom dijelu potvrđena;
- da je Vrhovni sud Republike Srpske rješenjem broj 118-0-Rev-08-000 185 od 18.08.2009. godine, usvojio reviziju tuženog i ukinuo označenu drugostepenu presudu, te je drugostepeni sud, nakon toga, rješenjem broj 011-0-Pž-08-000 051 od 16.09.2009. godine, usvojio žalbu tuženog, ukinuo prvostepenu presudu broj Ps-963/04 od 17.10.2005. godine i predmet vratio na ponovni postupak;
- da je u ponovnom postupku odlučivao Okružni privredni sud u Banjaluci, te je donio presudu broj 57 0 Ps 070709 09 Ps od 20.05.2013. godine, kojom je obavezan tuženi B.T. a.d. (ovdje tužilac), da isplati tužiocu N.S. d.o.o. (ovdje tuženi), na ime duga iznos od 147.833,66 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 26.08.2003. godine, pa do isplate, i troškove postupka u iznosu od 24.882,45 KM, te je odbijen protivtužbeni zahtjev, kojim je, tuženi, tražio da mu tužilac, isplati iznos od 297.720,77 KM sa zakonskim zateznim kamatom, na ime neosnovanog obogaćenja, a protivtužbeni zahtjev je zasnovan na činjenicama da je tuženi, novčani iznos od 297.720,77 KM isplatio tužiocu na temelju pravosnažne presude broj Ps-963/04 od 17.10.2005. godine, koja je ukinuta rješenjem broj 011-0-Pž-08-000 051 od 16.09.2009. godine;
- da je presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 070709 13 Pž od 15.08.2014. godine, žalba tuženog djelimično usvojena, označena prvostepena presuda preinačena, tako da je obavezan tuženi B.T. a.d., da tužiocu N.S. d.o.o., na ime duga isplati iznos od 22.148,00 KM, umjesto iznosa od 147.833,66 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 31.12.2003. godine pa do isplate, te je usvojen i protivtužbeni zahtjev i obavezan tužilac da tuženom isplati iznos od 297.720,77 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 14.06.2011. godine pa do isplate, kao i troškove postupka u iznosu od 33.295,60 KM;
- da je presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj 57 0 Ps 070709 14 Rev od 03.02.2015. godine revizija tužioca djelimično usvojena, označena drugostepena presuda preinačena, u dijelu kojim je odlučeno o tužbenom zahtjevu, tako što je tuženi obavezan da tužiocu isplati iznos od 147.833,66 KM, umjesto iznosa od 22.148,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 26.08.2003. godine do isplate, dok je u ostalom dijelu, kojim je pobijana drugostepena odluka o protivtužbenom zahtjevu revizija tužioca odbijena, te je revizija tuženog odbačena;
- da je N.S. d.o.o., dana 05.01.2015. godine, Okružnom privrednom sudu u Banjaluci, podnio tužbu protiv tuženog B.T. a.d., tužba je zavedena pod brojem 57 0 Ps 112290 15 Ps, te je

ovom tužbom tužilac (ovdje tuženi) tražio da se obaveže tuženi (ovdje tužilac) da mu vrati dio neprodane robe iz narudžbenice broj: ... od 17.06.2003. godine i računa broj ... od 27.06.2003. godine, koji dio predstavlja razliku između popisane robe na dan 06.09.2005. godine i popisane robe na dan 10.12.2014. godine (koju je tužilac preuzeo po navedenom zapisniku), ili da mu isplati protivvrijednost razlike popisane robe u iznosu od 35.623,93 KM, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom od 06.09.2005. godine, do isplate;

- da je rješenjem Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 112290 15 Ps od 16.03.2017. godine, tužba u označenom parničnom predmetu odbačena, zbog presuđene stvari (jer je sporni pravni odnos riješen u predmetu broj 57 0 Ps 070709 09 Ps - stari broj Ps-963/04), da je označena odluka postala pravosnažna donošenjem rješenja Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 112290 17 Pž od 11.07.2017. godine, kojim je žalba tuženog izjavljena protiv odluke o odbacivanju tužbe odbačena;
- da su parnične stranke kod Okružnog privrednog suda u Banjaluci u predmetu izvršenja broj 57 0 Ps 070709 14 Ip po prijedlogu za izvršenje odnosno prijedlogu za protivizvršenje naplatile potraživanja glavnog duga iz presude Okružnog privrednog suda broj 57 0 Ps 070709 09 Ps od 20.05.2013. godine i presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 57 0 Ps 070709 14 Rev od 03.02.2015. godine (ova činjenica među parničnim strankama nije bila sporna u toku postupka);
- da je pozivom na broj 66/14 od 01.12.2014. godine, tužilac pozvao tuženog da u roku od 8 dana od dana prijema dopisa preuzme svoju robu, a da će nakon proteka ovog roka predmetna roba biti prodana N.s. i da tržišna vrijednost robe iznosi manje od 7.000,00 KM;
- da je na temelju Zapisnika o primopredaji konsignacione robe od 10.12.2014. godine, tuženi od tužioca preuzeo robu evidentiranu u tom zapisniku i da je povrat konsignacione robe izvršen po nalazu sudskog vještaka ekonomske struke od 22.10.2011. godine (nalaz vještaka S.S.);
- da je tuženi pozivom na broj ... od 04.06.2020. godine, pozvao tužioca da preuzme robu (koja je kod tuženog uskladištena nakon preuzimanja iste od tužioca po zapisniku od 10.12.2014. godine);
- da je svjedok A.D., koji je zaposlen kod tuženog prisustvovao preuzimanju robe kao član popisne komisije i njihov zadatak je bio da preuzmu robu, da je prebroje i fizički prenesu u magacin, tom prilikom su sačinili zapisnik od 10.12.2014. godine, da prilikom potpisivanja i sačinjavanja zapisnika od strane komisije nije naznačena vrijednost robe, da popisna komisija nije utvrđivala vrijednost artikla već samo količinu;
- da se vještak ekonomske struke B.Z. izjasnio da tuženi nije kroz svoju knjigovodstvenu dokumentaciju knjižio predmetnu robu nakon preuzimanja 10.12.2014. godine, odnosno nije ni na koji način knjigovodstvenu dokumentaciju usaglasio sa iznosom od 91.055,23 KM na ime vrijednosti predmetne robe; da je vrijednost robe iz nalaza vještaka S.S. od 22.10.2011. godine, nabavna vrijednost robe; da vještak, imajući u vidu starost robe (preko 16 godina), sezonski karakter robe i nedostatak aktivnog tržišta za ovu vrstu robe, nije mogao da se izjasni na okolnosti tržišne vrijednosti predmetne robe na dan njenog preuzimanja (10.12.2014. godine), kao i na dan sačinjavanja nalaza.

Na prednjem utvrđenju prvostepeni sud temelji zaključak da između parničnog postupka koji je vođen po tužbi tužioca N.S. d.o.o (ovdje tuženog) protiv tuženog B.T. a.d. (ovdje tužioca), u predmetu broj 57 0 Ps 070709 09 Ps i ovog parničnog predmeta, nema identiteta činjeničnih navoda tužbe i zahtjeva, pa da slijedom toga u smislu odredbe člana 196. stav 2 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13- u daljem tekstu: ZPP) nije osnovan prigovor presuđene stvari koji je u prvostepenom postupku istakao tuženi. Nadalje je sud našao da zastarjelost predmetnog potraživanja teče od dana 10.12.2014. godine, kada je tužilac tuženom predao

robu, da je predmetna tužba podnesena dana 22.01.2019. godine, i da je istom održan desetogodišnji rok zastarjelosti u kojem zastarjeva potraživanje na ime sticanja bez osnova. Prema stanovištu prvostepenog suda, tužilac je, u smislu odredbe člana 210. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ” broj 29/78, 39/85, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske” broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO), ovlašten da od tuženog traži predaju preuzete robe, a isplatu protivvrijednosti tek ukoliko vraćanje robe nije moguće, da je tuženi u ovom postupku pozvao tužioca da preuzme robu, da tužilac nije dokazao da je roba zbog proteka vremena izgubila vrijednost. Iz navedenih razloga odbijen je tužbeni zahtjev tužioca.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, pa je odbio žalbu tužioca i prvostepenu presudu potvrdio.

Nižestepene odluke su pravilne.

Odredbom člana 210. ZOO propisano je da kad je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelazak nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili zakonu sticalac je dužan da ga vrati, a ako to nije moguće, da naknadi vrijednost postignute koristi (stav 1.). Obaveza vraćanja odnosno naknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao (stav 2.).

Do sticanja bez osnova, u smislu odredbe člana 210. ZOO, može doći na dva načina, bez pravnog osnova i kad je pravni osnov otpao ili se nije ostvario. Predmet sticanja mogu biti stvari (pokretne i nepokretne) i prava povodom njih, ali i pravno neosnovano izvršeni rad, ili šta drugo što nije neposredno materijalne prirode, a imovinski je procjenljivo i doprinosi uvećanju imovine na račun osiromašenog lica.

Kada se steknu zakonom predviđeni uslovi o sticanju bez osnova, ma koje vrste, onda između obogaćenog i osiromašenog nastaje obligaciono-pravni odnos, u kome se kao povjerilac pojavljuje osiromašeno lice, a kao dužnik obogaćeno lice. Na osnovu tog odnosa osiromašeno lice ima prema obogaćenom licu tražbeno pravo koje ga ovlašćuje da od obogaćenog zahtjeva povraćaj onoga čime se obogatio, a ako to nije moguće njegovu protivvrijednost, a obogaćeni ima obavezu da vrati osiromašenom ono čime se obogatio. Na taj način se neosnovano obogaćenje pojavljuje kao izvor obligacionopravnih odnosa.

Sticalac je dužan vratiti postignutu korist, pa kad je predmet sticanja stvar koja postoji, onda sticalac vraća korist u naturi odnosno vraća stvar, ako se stvar promjeni (zbog upotrebe) važi načelo o vraćanju promjenjene koristi, koje podrazumjeva vraćanje stvari u stanju u kojem se nalazi i vraćanje koristi od upotrebe stvari, kad korist nije podobna za vraćanje u naturi (npr. kad je predmet sticanja rad), ili kad se stvar ne može vratiti (kad je upotrebom potrošena, uništena i sl.) vraćanje se vrši u novcu, novčanoj protivvrijednosti prema stanju u vrijeme sticanja i cijenama u vrijeme presuđenja.

Iz utvrđenja nižestepениh sudova i stanja spisa ove parnice proizilazi da je tuženi tužiocu na temelju narudžbenice broj: ... od 17.06.2003. godine i računa broj: ... od 27.06.2003. godine, 2003. godine isporučio određenu količinu robe, koju u naravi predstavlja muška i ženska obuća, te sprejevi i kreme. Povodom toga N.S. d.o.o (ovdje tuženi), je protiv B.T. a.d (ovdje tužioca) kod Osnovnog suda u Banjaluci, u parničnom predmetu broj Ps-963/04, podnio tužbu radi isplate kupoprodajne cijene robe koja je bila predmet prodaje, tuženi se u tom postupku branio tvrdnjom da se ne radi o kupoprodaji već o prodajnom

nalogu, da je dio robe koji nije prodan nije dužan platiti, da je neprodana roba u svojini tužioca i da je tu robu spreman vratiti tužiocu. Spor je okončan presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj 57 0 Ps 070709 14 Rev od 03.02.2015. godine, tako što je tuženi obavezan da tužiocu na ime kupoprodajne cijene isplati iznos od 147.833,66 KM sa zakonskom zateznom kamatom. Vrhovni sud je u označenoj odluci zauzeo stanovište da su stranke bile u obligaciono pravnom odnosu povodom kupoprodaje i da je tuženi tužiocu dužan platiti kupoprodajnu cijenu za isporučenu i neplaćenu robu po naprijed označenoj narudžbenici i računu u iznosu od 147.833,66 KM sa kamatom. Iznos dosuđen na ime kupoprodajne cijene i kamate tužilac je platio tuženom u postupku izvršenja koji je vođen kod Okružnog privrednog suda u Banjaluci u predmetu broj 57 0 Ps 070709 14 Ip.

Prije donošenja naprijed označene odluke Vrhovnog suda, u sporu za isplatu kupoprodajne cijene, tužilac (ovdje tuženi) je od tuženog (ovdje tužioca) dobrovoljno preuzeo robu dana 10.12.2014. godine, prema zapisniku sačinjenom navedenog dana, kojim je popisana vrsta i količina robe zatečena kod tužioca u vrijeme popisa, i utvrđena razlika u količini i vrsti robe u odnosu na popis iz 2005. godine. Parnični postupak u predmetu Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 112290 15 Ps odnosi se na zahtjev tužioca (ovdje tuženog) za isplatu vrijednosti ili predaju u posjed razlike robe utvrđene u zapisniku od 10.12.2014. godine, i taj postupak je pravosnažno okončan odbacivanjem tužbe.

U ovom postupku nije bilo sporno da je roba popisana zapisnikom od 10.12.2014. godine (muška i ženska obuća, kreme i sprejevi) u posjedu tuženog, te je tuženi u toku ovog postupka pozvao tužioca, dopisom od 04.06.2020. godine, da preuzme robu.

Slijedom navedenog valja zaključiti da je roba, individualno određene pokretne stvari, označene u zapisniku od 10.12.2014. godine, prešla u imovinu tuženog bez pravnog osnova 2014. godine, da je tuženi u posjedu tih stvari, pa prema pravilima o sticanju bez osnova tužilac može tražiti vraćanje stvari koje su preuzete po zapisniku od 10.12.2014. godine, a novčanu protivvrijednost samo za stvari koje su (nakon preuzimanja 2014. godine) eventualno uništene, ili iz drugih razloga ne postoje, što u ovoj parnici tužilac nije tvrdio, a slijedom toga ni dokazivao. Stoga je tužbeni zahtjev tužioca odbijen pravilnom primjenom odredbe člana 210. ZOO i pravila o objektivnom teretu dokazivanja iz odredbe člana 123. stav 1. u vezi sa članom 7. stav 1. ZPP.

Shodno navedenom, okolnost da vještačenjem provedenim u ovom postupku nije utvrđena vrijednost robe koju je tuženi preuzeo od tužioca, (vještak se izjasnio da vrijednost robe ne može utvrditi zbog starosti robe - 16 godina, njenog sezonskog karaktera i nepostojanja aktivnog tržišta za ovu robu), u konkretnom slučaju, nema uticaja na pravilnost i zakonitost pobijane odluke.

Izvedeni dokazi ocjenjeni su pojedinačno i u međusobnoj vezi pravilnom primjenom odredbe člana 8. ZPP. Osporena drugostepena odluka sadrži razloge o žalbenim prigovorima od odlučnog značaja, pa ne stoji revizioni prigovor povrede odredbe člana 191. stav 4. u vezi sa članom 231. ZPP.

Tužilac tokom postupka i u reviziji suštinski tvrdi da se tuženi dva puta naplatio, tako da mu je tužilac platio kupoprodajnu cijenu robe i da mu je tužilac vratio robu (dio koji mu je predan 2014. godine). Isplata kupoprodajne cijene izvršena je na temelju sudske odluke, kao pravnog osnova za isplatu. Roba je preuzeta bez pravnog osnova, pa s obzirom na sadržaj relevantne odredbe materijalnog prava (član 210. ZOO), nije prihvatljiva revizijska tvrdnja da je u ovom postupku na štetu tužioca povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz odredbe člana

6. i člana 13. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao ni da je na štetu tužioca povrijeđeno pravo na imovinu iz člana 1. Protokola I uz Evropsku konvenciju.

Iz navedenih razloga, a na temelju odredbe člana 248. ZPP, odbijena je revizija tužioca.

Navodi odgovora na reviziju nisu imali uticaja na odluku o reviziji, pa se troškovi za sastavljanje odgovora na reviziju ne mogu smatrati neophodnim troškovima postupka u smislu odredbe člana 387. stav 1. ZPP. Zbog toga je odbijen zahtjev tuženog za naknadu ovih troškova u iznosu od 1.535,62 KM istaknut u odgovoru na reviziju.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić